

mangfoldige, som ikke havde Forstand paa at vurdere Præstens Gerning efter Forfænske. Det var saa ganske naturligt, at man fra den Tid af var nødt til at fastslaa noget til hans Underhold ved Siden af den frivillige Ydelse. Det kunde gaa, saa længe Tiden var stemt for det, nemlig gennem Middelalderen og noget op i den nyere Tid, under disse, om jeg saa maa sige, mere naive Forhold, hvor tillige det økonomiske Liv var mindre sammensat, mere enkelt og mindre rationelt. Men i den nyere Tid og navnlig i den allernyeste Tid er der sket den fuldstændigste Forandring baade i de kulturelle og i de økonomiske Forhold. Der kan nu om Dage aldeles ikke være Tale om, at man vilde lønne enten Præst eller Lærer med Naturalier, Fødevarer, Klæder, Bø- have eller andet lignende, naar man mente, at det gamle var opbrugt, eller at han trængte til det. Den Vej kan man ikke gaa, og den vedkommende kan i vore Dage ikke være tjent med, at man byder ham saadanne Lønningsvilkår. Naar man forlanger hans Arbejde paa Mandens Omraade og binder hans Hænder i materiel Henseende, maa man sørge for at skaffe ham et bestemt materielt Udkomme. I vore Dage, saadan som det økonomiske Liv har formet sig og efter den Rolle, som Pengene ere komne til at spille i det daglige Liv, er det en Nødvendighed, at Præsten ved, at han har en vis bestemt Sum at raade over. Det kunde maaste synes at være mindre aandeligt at gøre denne Betragtning gældende, men jeg vil sige, at jeg er overbevist om, at de fleste aandelige Arbejdere hellere vilde gaa ud, hvis de kunde det, og paa bedste Maade samle sig deres Føde ved deres Hænders Arbejde, end de vilde være henviste til saadanne Forhold, hvor de intet selv kunne gøre for deres Erhverv, og hvor de maaste et Aar kunne gaa tilstrækkeligt til Udkommet, men næste Aar kun det halve og det tredje Aar kun en Tredjedel. Man kan ikke, naar man forlanger en Mands aandelige Kraft, nedsende ham i saadanne økonomiske Betyrninger, trælbinde ham i økonomisk Henseende og gøre ham helt retløs. Efter min Mening er det at gøre ham retløs, naar man forlanger hans hele Kraft i aandelig Henseende og samtidig lader ham i timelig Henseende være henvist til sine Medmenneskers Forgødtbefindende. Den hele Betragtningssmaade er forfæret. Der er, som Forholdene have udviklet sig, ikke det mindste uideelt i, at Præsterne komme paa fast Løn, det er en absolut Nødvendighed baade i kulturel og i økonomisk Henseende. Det er klart, at jo mere vort Menighedsliv kommer ind i

en saadan Overgangstid, som den, der er til Stede i Øjeblikket, en saadan Gæringstid, hvor en Mængde Folk tilskyndende ere i Menigheden, men i Virkeligheden ere hjertelig og aandelig stulte fra den, og jo mere det netop i en saadan Tid maa kræves af Præsten, at han saa vidt som muligt skal være i Besiddelse af den højeste Dannelse og den størst mulige Kundskab, jo mere er det absolut nødvendigt, at der er sikret ham et fast bestemt Underhold, saa at han i økonomisk Henseende kan være nogenlunde tryk. Det ærede Medlem henviste til Valgmenighederne. Saa vidt mig bekendt er der sikret Valgmenighedspræsterne en ret rigelig Gage, saa at de kunne leve mere betrygget og bedre end Gennemsnittet af Folkekirkens Præster kunne det af deres Lønning, og jeg tror ikke, at der er noget Medlem af Valgmenighederne, der antager, at disse Mænd, som de have valgt til Præster, have modtaget deres Stilling, fordi de have opnaaet en saadan Sikkerhed ved de rigeligere Gager, eller at de skulde arbejde med mindre Liv eller Kraft og være mindre oplagte, end hvis de i økonomisk Henseende vare stillede anderledes. Enhver Arbejder er sin Løn værd, som det ærede Medlem sagde, og vi, der staa i det aandelige Arbejdes Tjeneste, maa absolut kræve Sikkerhed for vor Løn, det er en Nødvendighed i vore Dage.

Det lyder saa kønt at tale om Tillidsforholdet mellem Præst og Menighed. Men jeg kan svare med nogle Ord af en Mand, der i kirkelig Henseende staar det ærede Medlem nær. Han har sagt, at Kærligheden til Præsten staar ikke saa ganske sjældent i omvendt Forhold til Kapitelstaksten. Det kan ikke hjælpe, at man lægger saadanne ideelle Ansuelser til Grund, naar den praktiske Virkelighed er af en anden Bestaaffenhed. Jeg vil, siden jeg er kommen til at tale, gøre den Indrømmelse, at der i og for sig er noget smukt i dette, at en Del af Præstens Løn var flydende, saaledes at der kunde gives Beslighed for dem i Menigheden, der satte Pris derpaa, til at vise ham deres Erkendlighed ad den Vej, som det ærede Medlem holdt saa fast ved. Men det kan ikke hjælpe at regne med tænkte og ønskede Forhold, man maa holde sig til de faktiske Forhold, og disse ere, at man nu i Almindelighed er imod Offervæsenet. De allerfleste Løgsfolk ere imod det. Hele Lærerstanden er imod det, saa vidt jeg ved, og de fleste Præster ere nu vistnok ogsaa begyndte at være imod det i dets næværende Stikelse. I ethvert Tilfælde have de mere og mere opgivet de gamle principielle Betænkneligheder. Faktum er,